

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ 5–6 КЛАСІВ ГІМНАЗІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Реєстраційний номер: 0121U100251

Роки виконання: 2021–2023 рр.

Назва пріоритетного напрямку: Повна загальна середня освіта.
Спеціалізована освіта.

Керівник наукового дослідження: Т. О. Яценко, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

Найістотніші наукові результати проведеного дослідження (узагальнювально-впроваджувальний етап):

- *апробовано* методику формування читацької грамотності учнів 5–6 класів в процесі вивчення творів української літератури, розроблену на засадах компетентнісного та діяльнісного підходів, читацькоцетричного і текстоцетричного принципів, реалізація якої сприяла набуттю учнями вмінь кваліфікованого читача, сукупність яких визначено в кореляції з вимогами PISA (уміння знаходити і виокремлювати інформацію у тексті; уміння інтерпретувати інформацію із тексту; уміння осмислювати зміст і форму тексту; уміння застосувати здобуту з тексту інформацію для практичного розв’язання проблем і виявляти зв’язок прочитаного із сучасністю);
- *реалізовано* експериментальну методику в чинному підручнику «Українська література» для 5 класу закладів загальної середньої освіти (автори – Т. Яценко, В. Пахаренко, О. Слижук), що *впроваджується* в закладах загальної середньої освіти за результатами всеукраїнського конкурсу підручників (держзамовлення);
- *підтверджено* дидактичну значущість експериментально апробованих методів і прийомів, зокрема таких, як усний стислий, вибірковий переказ навчальної інформації, обговорення прослуханих текстів (медіатекстів), прийом незакінченого речення, аналітико-синтетична робота над текстом, компетентнісно орієнтовані запитання та завдання репродуктивного характеру на вибір однієї правильної відповіді, завдання частково-пошукового спрямування на встановлення відповідності в тестовій формі, аналітичні завдання для виявлення вмінь осмислювати зміст і форму тексту (хмара слів, діаграма Венна тощо), створення графічних і візуальних засобів передачі інформації, дослідницькі завдання проблемного характеру, творчі завдання (написання твору, есею, відгуку, анотації) та читацькі проєкти (створення власного медіатексту на основі прочитаних художніх творів тощо);

- *констатовано* на основі узагальнення результатів педагогічного експерименту, що зміст і методичний апарат чинного підручника української літератури для 5 класу, підготовленого з урахуванням текстоцетричного та читацькоцетричного принципів, є оптимальним для формування читацької грамотності учнів як результату послідовного набуття взаємопов'язаних умінь кваліфікованого читача;
- *засвідчено* ефективність експериментальної методики та практичну значущість підготовленого навчально-методичного забезпечення формування читацької грамотності учнів 5–6 класів у процесі вивчення української літератури, що виявилось підвищенням читацького інтересу учнів-підлітків до творів української літератури, усвідомленим розумінням ідейно-тематичного змісту художніх творів, поглибленням вмінь аналітико-синтетичної роботи з текстом, осмисленим трактуванням вивченого матеріалу, виявлення здатності проектувати його з сучасністю, демонструвати вміння дослідницької діяльності та практичного застосування здобутих предметних знань і вмінь кваліфікованого читача у нових навчальних і життєвих ситуаціях;
- *опубліковано 50 праць*, із них 1 збірник тез доповідей всеукраїнської науково-практичної конференції; 2 методичні посібники, 3 методичних рекомендацій; 3 практичних порадики; 2 навчальні програми, 3 підручники, 5 робочих зошити; 5 статей, із них – 1 у науковому періодичному виданні, що індексується наукометричною базою даних Index Copernicus, 3 – у виданнях, що включені до Переліку наукових фахових видань України, 2 – у виданні, що не включено до Переліку наукових фахових видань України; 25 матеріалів і тез у збірниках науково-практичних конференцій із теми дослідження, із них – 7 міжнародних науково-практичних конференцій; 16 всеукраїнських науково-практичних конференцій, 2 звітної конференції Інституту педагогіки НАПН України; 1 публікація в ЗМІ;
- *участь* у роботі **40** масових заходів різного рівня: 9 – міжнародних, 16 – всеукраїнських науково-практичних конференцій, 15 – науково-практичних заходів регіонального рівня.